

Opto vos, fratres charissimi, semper benè valere et nostrī meminisse. Fraternitatem meo nomine salutate, et ut nostrī meminerint admonete. Valete.

EPÍSTOLA VIII.

AD MARTYRES ET CONFESSORES.

Despues de alabar á los mártires de Africa por su constancia, los exhorta á que perseveren, poniéndoles delante el ejemplo de Mapálico su compañero. Esta carta es viva y bella, y revela claramente la gran satisfaccion del Santo.

CYPRIANUS martyribus et confessoribus in Christo Dominō nostro, et in Deo Patre, perpetuam salutem.

Exulto latus et gratulor, fortissimi ac beatissimi fratres, cognitā fide ac virtute vestrā, in quibus mater Ecclesia gloriatur. Gloriata est nuper quidem cūm, confessione perstante, suscepta pœna est, quæ confessores Christi fecit extores. Confessio tamen præsens quantò in passione fortior, tantò clarior et major in honore est. Crevit pugna, crevit et pugnantium gloria. Nec retardati estis ab acie tormentorum metu, sed ipsis tormentis magis ac magis estis ad aciem provocati, fortes et stabiles ad maximi certaminis prælium¹ promptā devotione redistis. Ex quibus quosdam jam comperi coronatos, quosdam verò ad coronam victoriae jam jamque proximos, universos autem quos agmine glorioso carcer inclusit, pari ac simili calore virtutis ad gerendum certamen animatos, sicut esse oportet in divinis castris milites Christi, ut incorruptam fidei firmitatem non blanditiæ decipient, non minæ terreant, non cruciatus ac tor-

¹ Maximi certaminis prælium: la lucha suprema y decisiva, el martirio.

menta devincant; quia major est qui in nobis est, quam qui est in hoc mundo, nec plus ad dejiciendum potest terrena pœna, quam ad erigendum tutela divina².

Probata res est certamine fratrum gloriose, qui, ad tormenta vincenda cæteris duces facti, exemplum virtutis ac fidei præbuerunt, congressi in acie donec acies succumberet victa. Quibus ego vos laudibus prædicem, fortissimi fratres? Robur pectoris vestri et perseverantiam fidei quo præconio vocis exornem? Tolerastis usque ad consummationem gloriae durissimam quæstionem, nec cessistis suppliciis, sed vobis potius supplicia cesserunt. Finem doloribus, quem tormenta non dabant, coronæ dederunt. Quæstio gravior ad hoc diu perseveravit, non ut stantem fidem dejiceret, sed ut homines Dei ad Dominum velocius mitteret. Vidi admirans præsentium multitudine cœlestis certamen, certamen Dei, certamen spiritale, prælium Christi, stetisse servos ejus voce liberâ, mente incorruptâ, virtute divinâ, telis quidem sacerularibus nudos, sed armis fidei credentes armatos. Steterunt torti torquentibus fortiores, et pulsantes acclantes unguis³ pulsata ac laniata membra vicerunt. Inexpugnabilem idem superare non potuit sæviens diu plaga repetita, quamvis ruptâ compage viscerum torquerentur in servis Dei jam non membra, sed vulnera⁴. Fluebat sanguis, qui incendium persecutionis extingueret, qui flamas et ignes gehennæ gloriose crux sopiret. O quale illud fuit spectaculum Domino! quam sublime! quam magnum! quam Dei oculis sacramento ac devotione militis ejus acceptum! sicut

¹ Antes de stetisse suple scitac; ó bien en lugar de stetisse servos ejus..., nudos..., armatos, supon que dice cum steterunt ejus servi..., nudi..., armati.

² Ungulus: uña de hierro, gancho, instrumento de suplicio, diminutivo de unguis.

³ Pensamiento feliz y sumamente expresivo.

⁴ Joan iv. Epist. 1.^a

scriptum est in Psalmis, Spiritu Sancto loquente ad nos pariter et monente: *Pretiosa est in conspectu Domini mors justorum ejus*^a. Pretiosa mors hæc est, quæ emit immortalitatem pretio sui sanguinis, quæ accipit coronam de consummatione virtutis. Quàm latus illic Christus fuit, quàm libens in talibus servis suis et pugnavit et vicit protector fidei, et dans credentibus tantum quantum se credit capere qui sumit! Certamini suo adfuit, præliaores atque assertores sui nominis erexit, corroboravit, animavit. Et qui pro nobis mortem semel vicit, semper vincit in nobis. *Cùm vos, inquit, trādiderint, nolite cogitare quid loquamini. Dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri qui loquitur in vobis*^b.

Documentum rei præsens prælium præbuit. Vox plena Spiritu Sancto de martyris ore prorupit, cùm Mappalicus beatissimus inter cruciatus suos proconsuli diceret: *Videbis cras agonem*. Et quod ille cum virtutis ac fidei testimonio dixit, Dominus implevit. Agon cœlestis exhibitus, et Dei servus in agonis promissi certamine coronatus est. Hic est agon quem propheta Esaias^c antè prædictum dicens: *Non pusillum vobis certamen cum hominibus, quoniam Deus prælat agonen*^c. Et ut ostenderet quis hic agon futurus esset, addidit dicens: *Ecce virgo in uterum accipiet et pariet filium, et vocabilis nomen ejus Emmanuel*^d. Hic est agon fidei nostræ, quæ congregimur, quæ coronamur. Hic est agon quem nobis ostendit beatus Paulus Apostolus, in quo oportet nos currere et ad coronam gloriæ pervenire. *Nescitis, inquit, quia qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, unus tamen accipit palmam? Sic currite ut occupetis. Et illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant, nos autem*

^a Como si dijera *Isaias*.

^b Psalm. cxv.—b. Matth. x.—c Isai. vii.—d Matth. i.

incorruptam^a. Item suum certamen ostendens, et hostiam se Domini citò futurum esse promittens, ait: *Ego jam libor, et tempus instat assumptionis meæ. Bonum agonen certavi, cursum perfeci, fidem servavi. Jam superest mihi corona justitiæ, quam mihi reddet Dominus in illa die, ille justus iudex; non solùm autem mihi, sed et omnibus qui diligunt adventum ejus*^b. Hunc igitur agonem per prophetas antè prædictum, per Dominum commissum, per apostolos gestum Mappalicus suo et collegarum suo ruin nomine proconsuli repromisit. Nec fefellit in promissio suo vox fidelis. Pugnam quam spopondit exhibuit, et palmarum quam meruit accepit.

Iustum nunc beatissimum martyrem et alios participes ejusdem congressionis, milites et comites in fide stabiles, in dolore patientes, in quæstione victores, ut cæteri quoquæ sectemini, et opto pariter et exhortor; ut, quos vinculum confessionis et hospitium carceris simul junxit, jungat etiam consummatio virtutis et corona cœlestis; ut lacrymas matris Ecclesiae quæ plangit ruinas et funera plurimorum, vos vestrâ lætitia tergeatis, et cæterorum quoquæstantium firmitatem vestri exempli provocatione solidetis. Si vos acies vocaverit, si certaminis vestri dies venerit, militate fortiter, dimicante constanter, scientes vos sub oculis præsentis. Domini dimicare, confessione nominis ejus ad ipsius gloriam pervenire; qui non sic est ut^c servos suos tantum spectet, sed et ipse luctatur in nobis, ipse congregatur, ipse in certamine agonis nostri et coronat pariter et coronatur.

Quod si ante diem certaminis vestri de indulgentia Domini pax supervenerit, vobis tamen maneat voluntas integra et conscientia gloria. Nec contristetur ali-

^a Ordinariamente se dice: *non sis est qui,*

^b I. Cor. ix.—b II. Tim. IV.

quis ex vobis quasi illis minor sit qui ante vos tormenta perpessi, victo et calcato sæculo, ad Dominum gloriose itinere venerunt. Dominus scrutator est renis et cordis, arcana perspicit, et intuetur occulta. Ad coronam de eo promerendam sufficit ipsius testimonium solum qui judicaturus est. Ergò utraque res, fratres charissimi, sublimis pariter et illustris. Illa securior, ad Dominum victoriae consummatione properare; hæc lætior, accepto post gloriam commeatu in Ecclesiæ laude florere. O beatam Ecclesiam nostram, quam sic honor divinæ dignationis illuminat, quam temporibus nostris gloriōsus martyrum sanguis illustrat! Erat autem in operibus fratrum candida; nunc facta est in martyrum cruento purpurea: floribus ejus nec lilia nec rosæ desunt¹. Certent nunc singuli ad utriusque honoris amplissimam dignitatem. Accipiant coronas vel de opere candidas, vel de passione purpureas. In cœlestibus castris et pax et acies habent flores suos, quibus miles Christi ob gloriam coronetur.

Opto vos, fortissimi ac beatissimi fratres, semper in Domino benè valere et nostrî meminisse. Valete.

EPÍSTOLA XIII.

AD CLERUM.

De los caídos que pretenden volver á entrar antes de tiempo en el seno de la Iglesia.

CYPRIANUS presbyteris et diaconibus fratribus salutem.

Legi litteras vestras, fratres charissimi, quibus scriptis salubre consilium vestrum non deesse fratribus

¹ Pensamiento hermosísimo, como todo este pasaje.

nostris ut, temerariâ festinatione depositâ, religiosam patientiam Deo præbeant, ut, cùm in unum per ejus misericordiam venerimus, de omnibus speciebus² secundum ecclesiasticam disciplinam tractare possimus, maximè cùm scriptum sit: *Memento unde cecideris, et age pœnitentiam*³. Pœnitentiam autem ille agit qui, divini præcepti memor, mitis et patiens et sacerdotibus Dei obtemperans, obsequis suis et operibus justis Dominum promeretur. Quoniam tamen significastis, quosdam immoderatos esse et communicationem accipiendo festinanter urgere, et desiderastis, in hac re formam⁴ a me vobis dari, satis plenè scripsisse me ad hanc rem proximis litteris ad vos factis credo, ut qui libellum a martyribus acceperunt, et auxilio eorum adjuvari apud Dominum in delictis suis possunt, si premi infirmitate aliquâ et periculo cœperint, exomologesi factâ⁵, et manu eis a vobis in pœnitentiam impositâ, cum pace a martyribus sibi promissa ad Dominum remittantur. Cæteri verò qui nullo libello a martyribus accepto invidiā faciunt⁶, quoniam non paucorum, nec ecclesiæ unius aut unius provinciæ, sed totius orbis hæc causa est, exspectent de Domini protectione Ecclesiæ ipsius publicam pacem. Hoc enim et verecundiæ et disciplinæ et vitæ ipsi omnium nostrum convenient, ut præpositi cum clero convenientes, præsente etiam stantium plebe, quibus et ipsis pro fide et timore suo honor ha-

¹ Species no tanto significa aquí las diversas clases ó categorias de cristianos caídos, como los casos particulares de cada uno de ellos.

² Una regla á que ateneros.

³ La exomologesis no era la confesión ordinaria y secreta, sino una declaración ó especie de confesión pública que hacían de su debilidad los lapsos arrepentidos, que pedían volver á entrar en el seno de la Iglesia.

⁴ Supl. nobis: procuran hacernos odiosos.

⁵ Apoc. II.